

۳. چرا نمی‌توان مدیریت عمران و توسعه روستایی و عشایری کشور را از طریق

تشکیل شورای عالی محقق نمود؟

(گزارش موردی در خصوص طرح جامع عمران و توسعه روستایی)

با توجه به ابعاد متعدد مقوله توسعه روستایی و عشایری به‌ویژه بُعد مهم و اولویت‌دار مدیریت، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی توسعه نواحی روستایی و عشایری کشور، تعیین نهاد مناسب و مسئول برای این بُعد، از اهم مسائل سیاستگذاری کلان در حوزه عمران و توسعه روستایی و عشایری است. به اعتقاد برخی از ذینفعان، می‌توان مدیریت و سیاستگذاری توسعه روستایی و عشایری کشور را از طریق شورای عالی (که مجموعه‌ای از وزرا و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی است) انجام داد. درحالی که این موضوع از چند لحاظ ایرادهای اساسی فنی، اجرایی و نظارتی دارد که به مهمترین آنها در ذیل اشاره می‌شود:

• از آنجا که شورای عالی متشکل از وزرا و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی است، نمی‌تواند به مجمعی برای احقاق حقوق روستائیان و عشایر و بازخواست از دستگاه‌های مسئول و مطالبه و رقابت غیرسازنده حقوق این اقشار زحمت‌کش تبدیل شود. دستگاه‌های عضو شورای عالی نیز معمولاً، یا به انتقاد جدی از هم نمی‌پردازند یا به تقابل با یکدیگر می‌پردازند. در این بین نه مشکلات نواحی روستایی و عشایری پیگیری و حل می‌شود و نه روستائیان و عشایر، آنچنان که شایسته است، به حقوق مسلم خود می‌رسند.

• در شورای عالی، هریک از دستگاه‌ها، براساس ارزیابی خود، به ارائه گزارش اداری و صوری در مورد عملکردشان می‌پردازند و مشخص نیست که واقعاً این آمار تا چه حد صحت دارد؛ طرح‌های اجراشده چقدر متناسب با شرایط محلی و اولویت‌های مربوطه تدوین و اجرا شده‌اند و اثربخشی آنها در چه میزانی بوده است؟ لذا شورای عالی قادر به نظارت در صحنه عمل و در سطح روستاها و عشایر، بر عملکرد و اثربخشی دستگاه‌های ذیربط نخواهد بود. از این جهت، بخشی از منابع مالی و انسانی اختصاص‌یافته، کماکان اتلاف می‌شود و مشکلات روستائیان و عشایر هم‌چنان باقی می‌ماند.

• در جلسات شورای عالی، هر وزیر یا نماینده دستگاه، برای حفظ منافع بخشی و دستگاهی خود حضور می‌یابد و چانه‌زنی می‌کند و کماکان، نظام برنامه‌ریزی روستایی، متمرکز و بخشی خواهد بود و نظام برنامه‌ریزی مشارکتی و محلی که مورد تأکید در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه است، تحقق نخواهد یافت.

• شورای عالی در حد وزرا، با توجه به حجم کاری زیاد وزرا، به‌ندرت می‌تواند برای بررسی مستمر موضوع و پایش وضعیت نواحی روستایی و عشایری، جلسات بموقع و اثربخشی تشکیل دهد.

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور
تولیدی
دفتر: مطالعات
زیربنایی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۵۰۱۵۶۷۸

تاریخ انتشار:
۱۳۹۶/۱۰/۱۳

• با توجه به اینکه، یکی از مشکلات عمده توسعه روستایی و عشایری کشور، بوروکرات و تکنوکرات بودن دستگاه‌های اجرایی و رایج نبودن سبک و روحیه مدیریت جهادی است، لذا شورای عالی نمی‌تواند اقدام اصلاحی اساسی برای حل این مشکل انجام دهد و حال آنکه شکل‌گیری نهاد برخوردار از روحیه مشارکت‌جویی و جهادی در عرصه ضرورت دارد. همان‌طور که مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بر همه دستگاه‌های اجرایی و نظارتی تأکید فراوان داشته که از روحیه، فرهنگ و مدیریت جهادی برخوردار باشند و آن را عامل اساسی در موفقیت دستگاه‌ها برای تحقق بخشی به وظایفشان می‌داند.

• شورای عالی صرفاً در سطح عالی و ملی به تشکیل جلسه می‌پردازد و ابزار و سازوکار لازم برای شناسایی قابلیت‌های اقتصادی روستاها و مناطق عشایری و حمایت از تشکیل بنگاه‌های کوچک و متوسط برای شکوفایی آنها و نهایتاً تحقق اقتصاد مقاومتی را ندارد. این در حالی است که هدف اساسی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی روستایی، باید در نهایت ایجاد تحول در سطح محلی و عرصه روستاها و نواحی عشایری، با تأکید بر طراحی و اجرای پروژه‌های تقاضامحور باشد. این سیاست‌گذاری، باید بر پایه ارتباط مستمر با جوامع روستایی و بررسی اولویت‌ها و قابلیت‌های آنان و آگاهی از آثار واقعی پروژه‌ها و قوانین بر جوامع مذکور، انجام شود.

به‌طور خلاصه، دلایل اصلی عدم توفیق در سپردن مدیریت و سیاست‌گذاری عمران و توسعه روستایی و عشایری به شورای عالی، در شکل زیر ارائه شده است.

شکل دلایل عدم امکان توفیق شورای عالی در مدیریت و سیاست‌گذاری عمران و توسعه روستایی و عشایری

